

Звір Богдан

директор,

Дрогобицький механіко-технологічний фаховий коледж,

Монастирський Ярослав

здобувач третього рівня вищої освіти «доктор філософії»

Свистун Роман

здобувач третього рівня вищої освіти «доктор філософії»,

Західноукраїнський національний університет

ПРОБЛЕМАТИКА НАРАХУВАННЯ Й ОПОДАТКУВАННЯ ДИВІДЕНДІВ В УКРАЇНІ

Трансформація сучасної економіки та цифровізація бізнес-процесів вимагає сегментного перегляду та переосмислення теоретичних і практичних підходів до нарахування, обліку й оподаткування дивідендів.

Згідно ст. 4 НП(С)БО 15 «Дохід» дивіденди є частиною чистого прибутку, розподіленою між учасниками (власниками) відповідно до частки їх участі у власному капіталі підприємства [3]. Згідно п. 14.1.49 Податкового кодексу України «дивіденди – платіж, що здійснюється юридичною особою, в тому числі емітентом корпоративних прав, інвестиційних сертифікатів чи інших цінних паперів, на користь власника таких корпоративних прав, інвестиційних сертифікатів та інших цінних паперів, що засвідчують право власності інвестора на частку (пай) у майні (активах) емітента, у зв'язку з розподілом частини його прибутку, розрахованого за правилами бухгалтерського обліку» [4].

Неоднозначність ідентифікації і практичної реалізації дивідендної політики підприємств різних типів породжує спектр дискусійних моментів. Одними з найбільш типових є наявність дисонансу у векторах формування дивідендної політики та нарахування дивідендів [2, с. 220], обліково-правових аспектах виплати дивідендів [1, с. 5] і т.д. Епіцентром вважаємо багатоаспектність підходів до нарахування й оподаткування дивідендів, яка принципово впливає на конкурентоспроможність та інвестиційну привабливість бізнесу. Зокрема, серед форматів дивідендної політики, залежно від критеріїв, застосовуваних при нарахуванні дивідендів можна виділити типові: фіксованих дивідендних виплат; стабільної питомої ваги дивідендів; постійного росту дивідендів; залишкової політики; повної капіталізації прибутку.

Дилема в наступному: якщо національне законодавство держави (наприклад США, Швейцарія) передбачає нижчий рівень оподаткування нерозподіленого прибутку порівняно з розподіленим – підприємство отримує податкові переваги при використанні як джерела фінансування реінвестованого прибутку; якщо ж рівень оподаткування дивідендів є нижчим рівня нерозподіленого прибутку (наприклад у Німеччині) – вигідніше буде виплатити дивіденди. Цей аспект формує специфіку концепції «податкових переваг».

Стосовно оподаткування дивідендів фізичних осіб, в Україні застосовують дві позиції: податок на доходи фізичних осіб; військовий збір. ПДФО залежить від системи оподаткування юридичної особи: загальна система – 5 %; єдиний податок – 9 %. При зміні по суміжних роках ставок ПДФО (5-9 чи 9-5) дивіденди оподатковуються при нарахуванні, факт виплати не змінює ставку. Щодо військового збору, до кінця року скасування воєнного стану діятиме ставка 5 %. Однак, оскільки до 01.12.2024 р. діяла ставка 1,5 %, дивіденди, нараховані до цієї дати слід оподатковувати 1,5 % без різниці у даті фактичної виплати дивідендів.

Список використаних джерел

1. Адамович О. В. Виплата дивідендів у ТОВ: правові аспекти та практика вирішення спорів. Академічні візії. 2025. № 39. URL: <https://academy-vision.org>
2. Бруханський Р. Ф. Оптимізація процесу нарахування і виплати дивідендів у сільськогосподарських підприємствах України. Інноваційна економіка. 2010. Випуск 5 (19). С. 220-224.
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затверджене наказом Міністерства фінансів України № 290 від 29.11.1999 р. (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>
4. Податковий кодекс України, затверджений ВРУ 02.12.2010 р., № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n256>